

RODOLJUB.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca ter stane za vse leto 80 kr., za pol leta 50 kr. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr. če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Deželni zbor kranjski.

II. seja dne 18. januarja 1898.

Deželni glavar Detela je prosil pooblastila, da sme papežu čestitati na 60letnici njegovega mašništva, čemur je zbornica pritrdila, potem pa je poslanec Božič storil obljubo.

Poslanec dr. Majaron je poročal o računskem sklepu deželnega posojilnega zaklada za leto 1896. ter o proračunu za leto 1898. Čisti dolg znaša 3.612.200 gld. Potrebščina za l. 1898 znaša 203.022 gld., pokritje pa 2 gld. Primankljaj se pokrije iz deželnega zaklada.

Poslanec Luckmann je poročal o računskem sklepu zaklada prisilne delavnice za leto 1896. Dejanskega pokritja je bilo za 6932 gld. 38 $\frac{1}{2}$ kr. več, kakor je bilo proračunjeno.

Poslanec Luckmann je poročal o proračunu deželne prisilne delavnice za leto 1898. Skupna potrebščina znaša 92.859 gld., pokritje 94.001 gld., torej bo prebitka 142 gld.

Poslanec Žitnik je poročal o računskem sklepu za leto 1896. in o proračunu ustanovnih zakladov. Dežela ima v upravi 22 zakladov, kateri so koncem leta 1896 znašali 2.026.865 gld. 44 $\frac{1}{2}$ kr. in so se toraj pomnožili za 21.326 gld. 88 $\frac{1}{2}$ kr.

Poslanec Langer je poročal o računskem sklepu za leto 1896 in o proračunu deželno-kulturnega zaklada za l. 1898. Za leto 1898. je proračunjena potrebščina na 5260 gld., pokritje pa tudi na 5260 gld.

Poslanec Langer je poročal o poročilu deželnega odbora glede pospeševanja vinogradarstva na Kranjskem. Trtna uš se je razširila v minolem letu v nekaterih krajih. Zdaj je okuženih na Kranjskem 58 občin, po obsegu 8374-92 ha ali 77-2%, a od teh je 3000 ha popolnoma uničenih. S podporami in posojili se je omogočilo, da so se ljudje oprijeli prenovljenja vinogradov. Novi nasadi merijo 181.638 štirijaških metrov, trtnice 26.953 štirijaških metrov. Deželna trtnica v Ljubljani je nacepila 80.150 komadov, a izkazalo se je, da podnebje v Ljubljani ni posebno ugodno in da bi kazalo trtnico premestiti v obližje Krške. Iz trtnice se je oddalo 3250 cepljenk po 8 gld., 6150 po 4 gld. in 769 cepljenk zastoj. Deželni matičnjak se ni lani nič razširil, pač pa se bo prihodnje leto. Stroški za matičnjak in za trtnico so znašali 3177 gld. 77 kr. Potrebščina za prihodnje leto znaša 200 gld., pokritje isto toliko. Leta 1896. se je izplačalo 59 vinogradnikom 750 gld., leta 1897. pa 57 vinogradnikom 600 gld. Polovico je dala država, polovico dežela. Posojil se je dalo 1896. leta 285 vinogradnikom 45.424 gld., 1897. leta 337 vinogradnikom 55.550 gld. Polovico je dala

država, polovico dežela. Poročevalec je pojasnil vse razmere, nasvetoval resolucijo, s katero se vlada pozivlja, naj se predrugačita zakona z dne 3. oktobra 1891. drž. zak. št. 105 in z dne 28. marca 1892. drž. zak. št. 61 glede dovoljevanja državnih brezobrestnih posojil in predlagal, naj se poročilo odobri in naj se dovoli iz deželnega zaklada: 1. za deželno trtnico pri deželni prisilni delavnici 2000 gld. 2. za deželni letni matičnjak na Codellijevem svetu 549 gld. 20 kr. 3. za vinarskega potovalnega učitelja 1450 gld. 4. za denarne podpore kmetijskim podružnicam in občinam za vzorne vinograde 1000 gld. 5. za brezobrestna posojila posameznim vinogradarjem do najvišjega zneska 200 gld., če c. kr. vlada dovoli jednaki znesek 18.725 gld., skupaj 23.725 gld. 20 kr., in naj se deželni odbor pooblasti, v namen podelitve brezobrestnih posojil za obnovljenje vinogradov najeti ne čez 4 $\frac{1}{2}$ % obrestujoče se posojilo v najvišjem znesku 10.000 gld., čigar obresti je pokrivati iz dohodkov deželno-kulturnega zaklada.

Poslanec Schweiger je predlagal, naj izda dež. odbor poljudno pisano in ceneno knjižico o umnem kletarstvu.

Poslanec Pfeifer je predlagal, naj se svota za brezobrestna posojila iz deželno-kulturnega zaklada od 18.000 gld. zviša na 28.000 gld.

Poslanec Schweiger je prosil, naj se dovoljena posojila čim prej izplačajo.

Poslanec Povše se je izrekel proti Pfeiferjevemu predlogu, ker deželno-kulturni zaklad nima dohodkov, da bi zmožel nasvetovano zvišanje, in je predlagal, naj se predlog odstopi finančnemu odseku, zlasti ker bi se denar itak ne mogel porabiti, saj dá dežela le polovico tega, kar dá država, slednja pa je določila primeroma malo svoto v ta namen. Govornik je opozarjal, da je vlada za Kranjsko določeni kredit lani drugam porabila in vprašal dež. predsednika, če je mogoče, da bi se za državna posojila določeni znesek povišal; ker je deželni zbor že danes rešil to zadevo, je gotovo, da dobe prosilci dovoljena jim posojila že meseca februarja. Končno je pozdravil govornik sklep, da se omeji izdelovanje petijota, imenoval izdelovalce brezvestne manipulante in naglašal, da knjiga, kakor jo želi Schweiger, bodi navodilo za pošteno kletarstvo.

Deželni predsednik baron Hein je zagotavljal, da je vlada že doslej, kar možno, liberalno tolmačila zakona o podpori vinogradnikov in torej ustrezala zahtevi nasvetovane resolucije, oziraje se seveda na dovoljena sredstva. Ako se zviša državni kredit, bo morala tudi dežela poseči globoko v žep. Ljudstvo se je začelo zavzemati za obnovev vinogradov. Pred

leti je morala vlada ljudem posojila prav vsiljevati, a zdaj je dežela določila za posojila že 28.000 gld., država pa isto toliko. Za prihodnje leto ni upanja, da bi vlada zvišala določeni kredit, pač pa hoče vlada leta 1899. več oral obsezajočo trtnico ustanoviti, katero bo deželo preskrbovala z vsemi potrebnimi cepljenkami.

Poslanec Povše je z ozirom na Pfeiferjev nasvet stavil posredovalni predlog, naj vlada v proračun za leto 1899 postavi vsaj svoto 50.000 gld. za dovoljevanje brezobrestnih posojil, finančni odsek pa naj stavi svoje predloge, kolika svota naj se za l. 1899 določi iz dež. sredstev, da bo mogla tudi dežela dajati tolika posojila, kakor država.

Poročevalec poslanec Langer je obširneje reflektiral na izvajanja predgovornikov in se izrekel za nasvetovane resolucije, na kar je zbornica vzprejela odsekove predloge in resolucije, kakor tudi resolucije poslancev Schweigerja in Pfeiferja.

Poslanec Višnikar je poročal o računskem sklepu učiteljskega pokojninskega zaklada za l. 1896. Dohodki so znašali 35.760 gld. 32 $\frac{1}{2}$ kr., izdatki 32.951 gld. 94 kr. Skupna imovina je konec l. 1896 znašala 33.020 gld.

Poslanec Višnikar je poročal o računskem sklepu normalno-šolskega zaklada za l. 1896. Dohodki so znašali 398.230 gld. 62 kr. (vštevši prispevek iz deželnega zaklada v znesku 178.045 gld. 86 $\frac{1}{2}$ kr., kateri znesek je bil za 11.834 gld. 13 $\frac{1}{2}$ kr. manjši, kakor je bilo proračunjeno), izdatki pa isto toliko. Skupna imovina je znašala konec 1896. l. 91.000 gld.

Politični pregled.

Državni zbor Vlada namerava začetkom meseca marca sklicati državni zbor. Ako bi Nemci ne dali miru in bi tudi poslej kakor prej razgrajali, razpusti vlada državni zbor in razpiše takoj nove volitve.

Štajerski deželni zbor. Nemški nacionalci so iz vseh odsekov izključili tiste nemške klerikalce, kateri so člani drž. zbora, češ, da se bratijo s Slovani. Ko je te dni dr. Dečko interpeloval vlado, zakaj nima pri mariborskem finančnem ravnateljstvu slovenščine zmožnih uradnikov, so Nemci silno razgrajali, ker je bila interpelacija spisana v slovenskem jeziku.

Koroški deželni zbor. Nemška večina je slovenska poslanca Einspielerja in Grafenauerja izključila iz vseh odsekov, samo Murijska je volila v nekatere nevažne odseke.

Tržaški deželni zbor. Slovenski poslanci letos niso vstopili v tržaški deželni zbor. Izdali so izjavo, v kateri opravičujejo svoj korak z neznosnimi razmerami. Na Kranjskem vlada mnenje, da ni prav, da

so se slovenski poslanci umaknili boju. Lahi se smejejo, češ, slovenski poslanci so strahopetni in nimajo poguma, da bi v deželnem zboru zagovarjali pravice svojega naroda.

Češki deželni zbor je letos torišče velikih bojev. Nemci se poganjajo za prevlado v deželi in odklanjajo vse pravne ponudbe. Vlada je izjavila, da hoče jezikovne naredbe v smislu nemških zahtev premeniti, ali niti to ne zadostuje Nemcem. Oni zahtevajo, da se morajo jezikovne naredbe do cela preklicati in groze z izstopom iz deželnega zbora. Boj mej poslanci zanesel se je na ulico in so se te dni v Pragi zopet primerili veliki izgredi.

Gališki deželni zbor. Malorusi so v gališkem deželnem zboru stavili predlog, naj se izda deželni jezikovni zakon, s katerim se zagotovi ravnopravnost malorusčine s poljščino.

Ogerska. Izvrševalni odbor združenih nemadjarskih, na Ogerskem bivajočih narodnostij je izdal manifest, s katerim zahteva, naj cesar ne potrdi zakona o pomadjarjenju slovaških, srbskih in rumunskih krajevnih imen, in v katerem popisuje obupni položaj nemadjarskih narodov na Ogerskem.

Hrvatska. Madjarska vlada je razpuстила komaj izvoljeni občinski zastop reški, ker novi župan ni hotel priznati veljavnosti proti volji občine uvedenih madjarskih zakonov.

Srbija. Razkralj Milan, ki se je proti volji naroda vrnil na Srbsko, se je dal imenovati zapovednikom srbske vojske. Milan bi rad pahnil svojega sina s prestola in bi rad postal sam kralj. Bati se je, da se na Srbskem zgodé še grozne reči.

Francija. V tej državi se je začel velik boj proti židom. Židje so se na vso moč trudili, da rešijo na dosmrtno ječo obsojenega židovskega stotnika Dreyfussa, kateri je bil Nemčiji izdal najvažnejše tajnosti francoske vojske. Židom se ta poskus ni posrečil, a francosko ljudstvo so ti poskusi silno razdražili in začeli so ljut boj proti židom.

Strah na razpotju.

(Povest iz 17 stoletja, spisal Moric Zvonik.)

(Dalje.)

„Predvčerajšnji večer — bil je sejmov dan v bližnjem trgu — šel sem pozno v noč domov in verujte mi, prav nehote sem se zanočil v krčmi „pri debeli Mici“. Še le potoma, ko sem se bližal onemu mestu, kjer navadno ob enajstih strah gospodari, domislil sem se, da mi je tu mimo iti in dejal sem sam pri sebi: Plantek, o ti neumna butica, muha pijana, zakaj si se pa zakasnil, pri bokalu, da te bode zdaj strah živega pohrustal; prav ti stoji! — Prekrižal sem se in zatisnil oči, da bi pošasti ne videl in moško stopim dalje. Že sem menil, da je strah svojo ednajsto uro zamudil, in da ga ne bode, — kar hlasi nadme in me stlači v robidov grm; k sreči moji udari zdaj ura polunoči in strah je izginil.

Z veliko težavo sem se izkobacal iz robidovja, ves moker od strahu, kakor da bi v Vipavo štrbunknil, pa opraskan sem bil, da mi je kri kar na celem iz kože piskala; komaj da sem domov prilezel, tako me je pošast pomandrala! Še danes me vsi udje bolijo, in to bi še prestal, pa — oh! — še štiri šmarne dvajsetice nosil

sem v mošnjici na usnjatem jermenu privezani, ki sem je še pred petindvajsetimi leti v Trstu v starini kupil — in vse, tudi to mi je pošast odnesla!“

„Še sam ne znaš vsega“, norčujé se vtegne vmes njegov sodrug Štravs, „mogoče si pa dvajsetice pri „debeli Mici“ zapil, doma si pa svojo „staro“ navihal s tem, da ti jih je strah izmaknil; hudnika, strah vendar ne potrebuje denarjev, še manje pa tvojih dvajsetic.“

„Blebetajte kar hočete“, sikne nejevoljno očanec Plantek, „mene pa ne odvrnete od mojega sklepa: v nedeljo bom šel gori k samostanskemu predstojniku in mu vse povedal ter ga lepo prosil, naj on hudobo ‚zaroti‘ ali ‚izmoli‘, kakor že hoče, da bo le enkrat te strašne šibe konec.“

In vsem je bil po volji nasvet, ki ga je predlagal stric Plantek; z nadejo uspeha so se razšli vaški odlični možički še le pozno v noč od čevljarja Smöle.

II.

Strahoma je pozvonil stric Plantek nekega jutra na vse zgodaj na samostanski „porti“ in hudirjevo dolgo, nestrpno je čakal na mrazu, predno mu je prišel odpirat samostanski brat vratar.

„Kaj želite, očka?“ vpraša ga vratar. „Prosim jih prav lepo, kakor se Bog prosi — začne moledovati stric Plantek — naj me peljejo pred očeta Bonifacija, prav rad bi se o nečem posvetoval z njimi.“

Odvedel ga je vratar po dolgem hodniku do celice samostanskega predstojnika očeta Bonifacija.

Četudi je naš možek celi dan in še ponoči besede zbiral, kako bode govoril in prosil predstojnika, da svoj namen doseže, kljub vsemu temu je v merodajnem trenutku, ko je bilo treba stopiti s svojo prošnjo na dan, stal z odprtimi ustí, kakor „bik na pašniku“ — tako je pozneje večkrat sam pravil — in niti besedice ni mogel spraviti iz ust.

„No, kaj bi pa radi?“ vprašuje o Bonifacij, pomagajoč mu iz zadrege.

„I nu, seveda prav rad bi jih prosil, gospod pater, da bi svetovali, kaj je storiti, da se ona pošast, katera rogovili in straši doli pri razpotju, užene ali vsaj ukroti.“

Po kratkem molčanju vprašajo o Bonifacij: „Ste se li prepričali o pošasti, o kateri mi pripovedujete, da ni mogoče le prazen strah?“

„O, to pa to; seveda, prepričal in pa še kako; da bi je ne bil videl pošasti! Kar za vrat se mi je obesila nadloga ostudna, ko sem se vračal iz trga domov ob ednajstih mimo razpotja; kar zóna me obide, če se le domislím na oni večer . . .“

„In v kakšni podobi pa dohaja pošast?“ poizveduje dalje pater.

(Dalje prihodnjič.)

Domáče in razne novice.

(V proslavo petdesetletnice cesarjevega vladanja) nasvetuje „Naša Sloga“ hrvatskim in slovenskim občinam v Istri ustanovitev zaklada, iz katerega bi se podpirali hrvatski in slovenski dijaki.

(Novo književno podjetje.) Odbor „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ je sklenil, da začne z izdavanjem mladinske knjižice, ker nedostaja berila za mladino in ker je prenehala izhajati „knjižica za mladino“. Prvi zvezek izide kmalu in prinese izvirno povest Iv. Trošta. Ako se razpeča prvi zvezek „Zabavnih listov za slo-

vensko mladino“, bo odbor nadaljeval, sicer ne. Odbor je poveril uredništvo „Zabavnih listov za slovensko mladino“ g. E. Ganglu.

(Einspielerjeva desetletnica.) Dne 16. januarja je minilo 10 let, odkar je k večnemu počitku zatisnil oči nepozabni oče koroških Slovencev, preblagi monsignor Andrej Einspieler. Ogromno zahvalo mu dolžujejo koroški Slovenci in ves narod slovenski. Dostojno je torej, da se spominjamo ob tej priliki nepozabnega prvoborilca.

(Nove šole.) Deželni šolski svet je sklenil, razširiti jednorazredni ljudski šoli na Brdu in v Hinjah v dvorazrednici in ustanoviti jednorazrednice v Žvirčah, potem pa tudi v Velikih Lipljah in v Visejcu.

(Umri) je dne 1. tega meseca v Celovcu gospod Oskar Aleksander grof Christalnigg, c. in kr. major v pokoju v starosti 67 let. Pokojnik je bil oče znane koroške rodoljubne rodovine Christalninggove. Naj v miru počiva!

(Branite se nemških sodnih spisov!)

Najvišje sodišče je te dni v jezikovnem vprašanju izdalo razsodbo, katera je za nas Slovence največjega pomena. Stvar je tale: Pri okrožnem sodišču v Hebu je neki češki odvetnik na svojo, v češkem jeziku pisane vlogo zahteval češke rešitve. Stvar je prišla do najvišjega sodišča, katero je izdalo razsodbo, da ni nihče dolžan sprejemati sodnih spisov, ako vloge niso pisane v jeziku, ki je navaden v okolišu dotičnega sodišča in da torej dosledno tudi ni dolžno izdajati rešitev v drugem jeziku, kakor v tistem, kakor je v sodnem okolišu navaden. Sodišče nima samo pravice, ampak tudi dolžnost, da vrne vloge, ki niso pisane v jeziku, navadnem v sodnem okolišu, ker nasprotna stranka ni dolžna, takih vlog sprejemati. V uradnem okolišu pa še ni navaden jezik, ki ga govore le posamezne, raztresene osebe, ampak samo tisti jezik, kateri govori kompaktna masa prebivalstva dotičnega uradnega okoliša. Ta razsodba je za nas Slovence ne samo političnega pomena, ampak ima za vse nemščine nevesče Slovence tudi velik gospodarski pomen, tako velik, da se nam zdi potrebno, nanj posebno opozarjati. Sodišča so doslej pri vseh avstrijskih sodiščih brez zadržka sprejemala nemške vloge in je dostavljala nasprotnim strankam, od katerih so zahtevala, da je sprejemajo, ne glede na to, kje je nasprotna stranka prebivala, je li razumela nemški ali ne, in je li sploh že kaj slišala o nemščini ali ne. Sedaj pa je najvišje sodišče tej navadi prizadelo smrtni udarec. Z rečeno razsodbo je najvišje sodišče priznalo, da nobena stranka ni dolžna sprejeti vloge, ako dotična vloga ni pisana v jeziku, ki je navaden v uradnem okolišu prizadetega sodišča. Po tej razsodbi ni nihče več dolžan sprejemati nemških vlog pri onih sodiščih, v katerih okolišu ne govori nemščine prebivalstvo. Vsled tega se mora nemščina popolnoma izključiti pri vseh sodiščih na Primorskem, v slovenskem delu Štajerske, izvzemši mesta in trge Maribor, Celje in Ptuj, povsod na Kranjskem, izvzemši Kočevje, potem seveda v Gališki, v češkem delu Šlezije, Moravske in Češke, v celi Dalmaciji in na južnem Tirolskem. Razmere, katere so v tem oziru doslej vdale pri nas, so znane. V slovenskih deželah je še vedno mnogo nemških, oziroma italijanskih odvetnikov, kateri uradujejo izključno v nemškem ali italijanskem jeziku, tudi če nasprotna stranka ne zna niti jedne italijanske ali nemške besedice

in takisto delajo tudi sodni uradi. To ni samo politično velik nedostatek, ampak tudi čestokrat zamudno in drago. Ker si mora slovenska stranka navadno šele poiskati tolmača, kateri jej razloži vsebino v nemščini pisane dostavke in redkokdaj se zgodi, da stori to kdo zastoj. Odslej bo v tem oziru lahko bolje, ako bodemo Slovenci branili svojo, nam z rečeno razsodbo najvišjega sodišča priznano pravico. Na to ni misliti, da bi se sodišča sama držala navodila, katero jim je s to razsodbo podalo najvišje sodišče. Razsodba najvišjega sodišča bodi naše orožje, ž njo naredimo konec nemškemu, oziroma italijanskemu uradovanju na Slovenskem. Nihče naj ne sprejme nemške ali italijanske vloge, kdor prebiva v slovenskem sodnem okolišu. Vsaj upre naj se sprejemu in naj se pritoži na višjo inštanco. Na noge slovenski odvetniki in notarji! Na noge slovenski učitelji in duhovni! Delajte po tem navodilu in poučite ljudstvo, kajti to je pot, kateri mora pripeljati končno do tega, da se slovenski sodni okraji popolnoma ločijo od vseh drugih, da se združijo pod jedno višje sodišče in da se s podporo novega civilno-pravnega reda doseže tudi slovenski notranji uradni jezik, da se toraj stori važen korak k uresničenju tiste ideje, katero moramo vedno v srci nositi k uresničenju zedinjene Slovenije.

(Odprava krošnjarstva v Ljubljani.) Trgovinsko ministerstvo je prepovedala krošnjarenje po Ljubljani. Ta prepoved se ne nanaša na kočevske, ribniške, črnomaljske in poljanske krošnjarje.

(Nove dvojezične ulične in hišne table) dobila je te dni Ljubljana. Na tablah je slovenski napis ravno tako velik kakor nemški. Da dobe sedaj tudi vse nove ulice in ceste nove table, umeje se samo po sebi.

(Pri občinskih volitvah na Koroškem) je slovenska stranka „pogorela“ v Kotljah v pliberškem okraju in v Tolstem vrhu, kakor tudi v Borovljah v Kotmaravesi in v Žitarevesi, kjer so nasprotniki zgolj vsled nenavzočnosti slovenskih volilcev zmagali. Zadnji „Mir“ piše: Kdaj se vendar otresete, slovenski kmetje, zaspčnosti in politične lenobe, kdaj vas prešine malo narodnega ponosa, da ne bodete hlapčevali drugim, marveč postali sami svoji gospodarji?

(Ljubeznivost tržaškega župana.) Izjavo tržaških deželnih poslancev vročila je posebna deputacija glavarju-županu dr. Dompleriju. Ta je v slovenskem jeziku spisano izjavo jednostavno vrgel od sebe, rekši, da je ne sprejme, ker ni pisana v deželnem, to je v italijanskem jeziku. To se je zgodilo v navzočnosti vladnega komisarja barona Conrada.

(Nemški visokošolci v Gradcu) so te dni v kavarni „Kaiserhof“ strgali s kolarjev cesarjevo podobo in ž njo uganjali razne nedostojnosti. Trije dijaki so bili aretovani in se je proti njim začela preiskava radi žaljenja veličanstva.

(V celjski kazini) je nastal na Silvestrov večer velik škandal. Župan Stieger se je v svojem, o polnoči izrečenem ogovoru spominjal tudi cesarjeve petdesetletnice in želel, da bi jo isti srečno praznoval. Navzočni poslanec Wolf, kateri je vselej, kadar je župan omenil cesarja, porogljivo pokašljeval in njegovi somišljeniki so na to začeli vpiti: „bomo že videli, če bo res“ in vmešavali vmes psovke, žaljive za pre-

presvetlega osivelega vladarja. Navzočni častniki niso tega mirno gledali in obstopili so Wolfa, zahtevajoč zadoščenja. Ta in nekaj pobalinov pa so se siloma hoteli zviti, kar je povzročilo rečeni škandal. Častniki so seveda vsi odšli in izstopili iz kazine, c. kr. uradniki pa so vzlic doprinešenemu žaljenju veličanstva ostali v Wolfovi družbi in člani kazine.

(Koroški „Bauernbund“) je začel zopet izdajati časopis v slovenskem jeziku z imenom „Kmetijski list“. Prva številka je izšla že 15. t. m. List je pisan v grozni slovenščini. Upamo, da se slovensko prebivalstvo Koroške ne bo dalo ujeti na te limanice, katere mu nastavljajo njegovi največji sovražniki.

(Nov slovenski denarni zavod) Slovenski trgovci z lesom v Savinski dolini nameravajo ustanoviti posebno banko, s sedežem v Mozirju. Pozdravljamo to idejo, ker smo prepričani, da bi trgovino z lesom znatno povzdignila.

(Nova železnica.) Dne 17. t. m. se je vršil ogled proge, po kateri naj teče nameravana železnica Trebnje-Mokronog-Tržiše-Gabrjele.

(Nova pošta.) Dne 16. januarja 1898 se je odprl v Vodica, v okraju kamniškem nov poštni urad, ki se peča s pisemsko in vožno pošto ter ob enem služi kot nabiralnica poštne hranilničnega urada. Zvezo ima z železniško postajo v Vižmarjih je denkrat na dan po poštnem slu.

(Nezgodna na železnici.) Te dni po noči je sekundarni vlak v Zalogu zadel ob železniškega čuvaja Oreška in ga vrgel s tako silo na stran, da se je ubil.

(Samomori.) V Ljubljani se je ustrelil 40letni hlapec Ignacij Koderman. V Trbojah se je obesil 16letni fant France Zavrl.

(Stekel pes.) 7. tega meseca je vladal v Trstu nepopisen hrup. Iz neke kampanje se je priklatil v mesto stekel pes, kateri je napadel in ogrizel kacic 40 oseb, mej njimi mnogo šolarjev. Redarji so psa pobili. Mesto je siromašne napadence poslalo na svoje stroške v Pasteurjev zavod na Dunaj.

(Papirnati goldinarji in stari drobiž po 10 in 5 kr. pa krajcarji in polovičarji.) Ker je občinstvo glede veljave tega denarja mnogokrat napačnega mnenja, služijo naj sledeče vrstice v pojasnilo: Stari drobiž po 10 in po 5 kr. menja se pri cesarski blagajnici v Ljubljani še celo tekoče leto, tedaj do 31. decembra t. l.; papirnati goldinarji, stari krajcarji in polovičarji pa še dve leti, to je do 31. decembra 1899. l.

(Nečloveški čin.) V Grubi pri Belemgradu so oropali pretekli mesec hajduki starega duhovnika Milutina. Meneč, da ima kje kaj denarja skritega, katerega jim noče zročiti, so ga polivali toliko časa z razbeljeno mastjo, da je popolnoma onemogel. Mej roparji je bil tudi mlád človek, katerega je nesrečni duhovnik izdatno podpiral.

(Moški v obleki redovnic.) Nedavno sta prišli v samostan usmiljenih sester v Svatmaru dve redovnici prenočevat. Mlada usmiljenka, katera jima je stregla, se je zdelo vedenje „redovnic“ nekam čudno, kar je tudi povedala svoji predstojnici. Gosta sta menda to slutila, pobegnili sta namreč. V Marmaroš-Szigetu so ju ujeli, in pokazalo se je, da je jedna redovnica — moški. Obe „redovnici“ so seveda takoj zaprli.

(Južna kultura.) V okolici Obervileja v Ameriki so že marsikoga linčali, ali na tako surov način, kakor je bilo nedavno tega šest zamorcev, se še ni nikoli zgodilo. Dne 26. novembra je bil George Buber iz Št. Ga-

brijela umrjen in njegova prodajalnica oplenjena. Roparji so uplenili lepo svoto novcev. Drugi dan so prijeli šest sumljivih zamorcev. Ker so se bali, da bodo pred tožbo linčani, so jih odpeljali proti New-Orleansu. Pri Št. Gabrijelu pa so oboroženi možje ustavili vlak in iztrgali zamorce uradnikom. Odvedli so jih v gozd in tam tri obesili, ostale pa neusmiljeno bičali in jim zapovedali nikdar več se vrniti v ta okraj. Čudno, pa so slcer najbolj napredni Amerikanci glede justice še na toli barbarskem stališču.

(Volkovi požrli.) Ko je šla 20. decembra po poti mej Zarubincami in Zbarovom v Galiciji neka kmetica s svojo 9letno hčerko, pridrli so volkovi ter obe požrli. Polski župnik Kapučinski je iz daljave videl strašni prizor, hitel je ženskama na pomoč, a našel je leše štiri noge.

(Sina ali hčer) kar bodo hoteli naročiti, vse dobe sedaj stariši po svoji volji. Načelnik embryološnega zavoda dunajskega vseučilišča, profesor dr. S. L. Schenk je namreč iznašel senzacionalno sredstvo, da bo možno odslej vedno — bodisi pri ljudeh, bodisi pri živalih — določiti spol potomcev po lastni volji. Dr. Schenk se je pečal s tem vprašanjem baje celih 20 let. Zdravniški krogi sodijo o tej stvari jako neugodno in tudi nam se zdi, da je to le židovsko sleparstvo. Dr. Schenk je žid in bi mnogo rad zaslužil.

(Grozovitosti na Sardiniji.) V okrajih Nuoro in Isili na Sardiniji vladajo baje strašne razmere. Nastanila se je tam četa 40 roparjev, kateri ropajo in more daleč okoli. V zadnjem času se je ta četa celo zjeginila z roparji v Olijeni in Orgosali, katerih je sedaj toliko, da jih ni moči ugnati. Nihče ni več svojega življenja varen. Roparji so že pobili 12 orožnikov in veliko bogatih posestnikov in posestnic. Razbojniki so celo tako drzni, da prodajajo pred cerkvijo ukradene reči.

(Sumijo ga sedmero zastrupljen.) V New-Jorku so minoli teden zaprli nad 50 let starega nemškega brivca Zanolija, kateri je na sumu, da je zastrupil četvero ljudi, ženo, hčer, taščo in svojega pomočnika. Zanolij je vse žrtve zavaroval in z novci „delal“. Lopov je z majhnim pričel, prvo ženo je imel zavarovano samo za 220 dolarjev, pri vsaki družbi za 110; tretjo ženo je zavaroval že za 2000 dolarjev. Zanolij si je prideval razna imena, in sicer v vsaki četrti mesta drugo; njegov 8letni sin je povedal, da ima v šoli že tretje ime. V stanovanju so našli tri bančne knjige v znesku po 2000, 1000 in 500 dolarjev; vsako na drugo ime. Zanimivo je, da je Zanolij na Nemškem študiral naravoslovje.

(Nenavadno jezero) je odkril misionar Tossi nedaleč od Dawsona na Aljaski, katero je gotovo jedino svoje vrste. 100 kilometrov široko jezero ne zmrzne nikdar; plima in oseka se menjavata tako, kakor pri morju, in vendar je v jezeru sladka pitna voda ter ni z morjem v nikaki zvezi. Po zimi je v jezeru gorka voda, da se je mogoče kopati v njem, dočim je poleti mrzla ko led.

Nizki kredit obrtnikom.

Velika obrt vedno bolje izpodriva malo. Uzrokov za to je več. Jeden glavnih uzrokov je ta, da ima veliki tovarnar ceneje denar na razpolago, nego mali trgovec. Veliki tovarnar dobi za primerno nizke obresti posojilo pri velikih denarnih zavodih, malemu obrtniku so pa ti zavodi zaprti.

Če velika podjetja zadenejo kake ne-zgode, gotovo je država hitro pripravljena, jim na pomoč prihiteti. Ko je borzni krah na Dunaji bil omajal nekatera večja podjetja, je država jim prihitela na pomoč z 80 milj. gld. Podunavski in Lloydovi parniški družbi dovolile so se znatne državne podpore, sladorni tovarnarji dobivajo na leto po deset milijonov goldinarjev premije za izvoz sladorja. Poleg tega ima veliki obrt tudi še svoje prednosti pri železniških tarifih.

Pri tacih razmerah je čisto naravno, da mala obrt z veliko tekmovati ne more.

Mali obrtniki so sicer že veliko let si skušali sami pomoči. Snovali so posojilna in hranilna društva, a žal, da so se morali prepričati, da so njih moči preslabe. Posebno je takim zavodom bilo nemogoče po nizkih obrestih dobiti hranilnih ulog. Z dragim denarjem pa malemu obrtniku ni pomagano. Večkrat ga visokoobrestni dolgovi še le prav podkopljejo. Če obrtnik nima na razpolago denarja, se tudi pri raznih zalagajih udeleževati ne more.

Po našem mnenju pa ima država ravno tako ali pa prav za prav še večjo dolžnost, skrbeti za malega obrtnika, kakor za velikega tovarnarja. Mali obrtniki so mestni srednji stan in nikakor ne bode brez socialne nevarnosti, ako se bode dal uničiti ta stan.

Poljedelski minister je nekoč bil omenil, da bode skušal osnovati nekako kmetijsko banko, ki bode imela nalogo kmetijske zadruge preskrbljevati s potrebnim denarjem, da bodo mogle izvrševati svojo nalogo. Podobna organizacija bi bila tudi potrebna za male obrtnike. Liberalni poslanec dr. Menger je nekoč bil sprožil misel, naj bi poštna hranilnica podpirala male obrtnike z nizkimi posojili. Seveda naravnost bi poštna hranilnica taci posojil ne mogla dajati, ko ne pozna zanesljivosti posamičnih obrtnikov. Denar bi lahko prepustila zadruzi, ki bi potem ga razposodila zadružnikom, ali pa zadruga se vprašala za mnenje in potem prevzela poročstvo. Za zadrugo bi to bilo brez velike nevarnosti, ker odbor bi lahko dobil precej zanesljiva poročila o zanesljivosti prosilcev za posojilo.

Ker ima poštna hranilnica denar za jako nizke obresti na razpolago, bi jako lahko obrtnikom dovoljevala posojila po 3%. Naši državni poslanci naj preskrbe, da se bode dejanski izvelo, kar je dr. Menger nasvetoval, saj gre za obstanek malega obrtništva.

Tržne cene v Ljubljani

19. januarja 1898.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	12	80	Špeh povojen, kgr.	—	68
Rež, „	9	30	Surovo maslo, „	—	80
Ječmen, „	7	20	Jajce, jedno	—	3
Oves, „	6	50	Mleko, liter	—	10
Ajda, „	9	10	Goveje meso kgr.	—	64
Proso, „	7	50	Telečje „	—	60
Koruza, „	6	60	Svinjsko „	—	64
Krompir, „	2	50	Koštrunovo „	—	40
Leča, „	10	—	Piščanec „	—	50
Grah, „	12	—	Golob „	—	17
Fižol „	10	—	Seno, 100 kilo	—	178
Maslo, kgr.	—	90	Slama, „	—	178
Mast, „	—	70	Drva trda, 4 metr.	—	7
Špeh svež, „	—	62	„ mehka, 4 „	—	5

Loterijske srečke.

Gradec, 8. januarja.	15, 48, 67, 27, 7.
Linz, 15. januarja.	86, 38, 34, 60, 47.
Brno, 12. januarja.	79, 22, 26, 67, 58.
Dunaj, 8. januarja.	73, 36, 42, 3, 28.
Trst, 15. januarja.	76, 53, 55, 33, 63.
Praga, 19. januarja.	67, 3, 1, 45, 10.

Preklic.

Podpisani sem okoli začetka meseca decembra 1897 v gostilni gosp. Frana Janežiča, posestnika v Mlinšah, gospoda Fran Janežiča in njegovo soprogo gospo Jožefo Janežič in sploh to občespoštovano rodbino z ostudnimi izrazi žalil.

Vsled tega izrekam tukaj javno, da so bili vsi moji izrazi neupravičeni in odkritosrčno obžalujem, da sem to storil ter preklicujem vse svoje tedanje navedbe; tudi potrdim, da je bila popolna resnica vse, kar je g. Damijan Pohlin trdil, da sem govoril.

V Mlinšah, dne 18. januarja 1898.

Lovreno Prestar
posestnik v Mlinšah.

S čim si nadomestimo bobovo kavo?

(Članek, važen za vsako gospodinstvo.)

Že dolgo časa poskuša se bobovo kavo nadomestiti s surogati najrazličnejših vrst. Ker je pričelo prosto ljudstvo samo to poskušati in se je na industrijalnem polju te poskuse z ozirom na nastale potrebe le posnemalo ali ponavljalo, mora torej bobova kava imeti svoje slabe strani, katere čutimo, rekel bi, nekako po naravnem nagibu in sicer ne toliko z gospodarstvenega, kolikor veliko bolj z fiziološkega stališča.

Pričetkom pili so to kavo samo bogataši, a pozneje se je omogočilo to tudi najnižjim ljudskim slojevom s tem, da so se pridejali bobovi kavi cenejše primesi. Na ta način postala je ta kava splošno, skoro nepogrešljivo dražilo.

Obe te točki je treba upoštevati, ko se oziramo po neškodljivem, mogoče celo koristnem nadomestilu bobove kave.

Vsled tega zadnjega vzroka zdi se nam skoro nemogoče, povrniti se k dobrim šegam naših prednikov in zajuterkovati krepko juho ali sok, kakor je to v odgojevaliških na Angleškem še sedaj v navadi.

To šego izpodriniti posrečilo se je kavi zaradi tega tako lahko, ker ni samo čutom prijetna, temveč ker tudi vzbuja v nas poželjenje po čvrsti hrani, kot je n. pr. kruh, surovo maslo itd. in ker dovaja nadalje navadno z mlekom zmešana telesu

vender za delo potrebnih moči. Toda ne samo tem okoljščinam ima se zahvaliti bobova kava, da se je posebno v zadnjih letih tako splošno razširila. V prvi vrsti se je pokazala kot izvrstno budilo in dražilo za oslABLJENE živce. Vzrok tega upliva je nek alkaloid, takozvani kofein, katerega je našel Kunze l. 1820 v bobovi kavi. Ta pripada torej onim dražilom, kateri imajo v sebi alkaloid, kot n. pr. opij in tobak. Ti strupi, kateri delujejo v okoljščinah v zdravnikovih rokah ugodno, utegnejo postati najhujši sovražniki, če se jih v večji meri ali predolgo jemlje in se na nje navadi. Glavobol, prečute noči in dražljivost živcev so prva znamenja. Predvsem pa vznemirja kofein srce. Z jedno besedo, kava vzne mirja najprvo vse živce, a pozneje jih popolnoma oslabi; vsem tem pa se še redno pridružuje črevesni katar. Vpliv na živce pojavlja se najbolj, kakor se je že zgoraj omenilo, v glavobolu in dražljivosti čutnic, katera se lahko stopnuje do blodnje. Vpliv na srce se pa kaže s tem, da bije žila hitreje, lahko in nepravilno, človeka poletava se nekaka eta ali bojazen in mrziti ga. Mišice oslabe in izgube prejšnjo sigurnost. Še v večji meri pa se pojavlja to pri prebavljanju; posledice so te, da človeku ne diši jed, da ne opravlja redno svoje potrebe in da dobi črevesni katar.

(Dalje prihodnjic.)

Mestna
hranilnica ljubljanska
obrestuje
tudi nadalje hranilne vloge

po 4%

brez odbitka novega rentnega davka.

Vizitnice

priporoča

„Národní Tiskarna“.

PRISTEN

Cena zavoju 25 kr. (50 vinarjev)
vsebina 500 gramov.

Kathreiner.
Kneippova sladna kava
v polnih zrnih.
Kathreinerjeve tovarne za sladno kavo
Dunaj-Monakovo

V svojo lastno korist naj zahtevajo in jemljejo kupovalci le tako izvirne zavoje.

Cukerin

200krat slajši, nego sladkor iz repe

100 tablic za glđ. 1.50,
250 " " " 3.50,
500 " " " 6.50.

Cukerin

350krat slajši, nego sladkor iz repe

100 tablic za glđ. 2.50,
250 " " " 5.—,
500 " " " 9.—.

Pošilja po poštne povzetji

J. Vojtech, Nusle-Praga

Ako se pošlje denar naprej, se pošlje blago poštne prosto.

Prodaja vina.

Imam v kleti okoli 1000 hektolitrov naturalnega črnega, rudečega in belega vina. Cene namiznega vina od 16 do 25 kr. Refoško v sodčkih od 30 do 40 kr. **Pristni isterski kognak**, žgan iz vina od 1 glđ. do 1 glđ. 80 kr. liter. Vse postavljeno na tukajšnji kolodvor. Večje partije vina po dogovoru ceneji.

A. M. Pujman,
Dignano, Istra.

Najnižje cene. Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna dožnikov
Ljubljana, Mestni trg 15.